

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Інженерно-педагогічний факультет

«Затверджено»

на засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М.П. Драгоманова
протокол №3 від «3»березня 2022 р.

Голова Приймальної комісії
_____ Андрущенко В.П.

«Рекомендовано»

Вченою радою Інженерно-
педагогічного факультету
протокол № 6 від «23»лютого 2022 р.

Голова Вченої ради

ПРОГРАМА

**вступного фахового випробування
з позашкільної освіти**

**для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста**

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма: Позашкільна освіта

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Професійна підготовка фахівців з вищою освітою ступеня магістр зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, освітньою програмою «Позашкільна освіта» на другому рівні вищої освіти спрямована на підготовку висококваліфікованих управлінських і педагогічних кадрів у сфері позашкільної і вищої освіти, формування їх компетентностей та здобуття відповідної кваліфікації.

Вступне фахове випробування передбачає перевірку загальнотеоретичної підготовки з педагогіки та основ позашкільної освіти, готовність навчання на другому (магістерському) рівні.

Вступники під час фахового випробування повинні показати:

- розуміння загальних основ педагогіки, теорії і методики позашкільної освіти;
- уміння і навички організації та здійснення педагогічної діяльності у сфері позашкільної освіти;
- здатність до творчої діяльності, критичного мислення;
- готовність вирішувати актуальні питання педагогічної науки та практики позашкільної освіти.

Екзамен проходить в усній формі на основі білетів, затверджених головою приймальної комісії.

У білеті запропоновано 3 (три) завдання, з них 2 (два) теоретико-методичних питання і 1 (одне) – творче завдання щодо проекту з позашкільної освіти, який обирає і захищає сам абітурієнт. Час на виконання завдань – 40 хв.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта	
		на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
0-99 балів	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, його відповідь не має безпосереднього відношення до питань білету. Відсутнє уміння логічно міркувати.	Абітурієнт не застосовує теоретичні знання для розробки проекту з позашкільної освіти.
100-139 балів	Задовільний	Абітурієнт має поверхові знання. Відповіді на питання білета несистемні, фрагментарні, супроводжуються	Абітурієнт частково застосовує теоретичні знання для розробки проекту з позашкільної освіти.

		загальними міркуваннями, які не мають безпосереднього відношення до змісту запитань.	
140-169 балів	Достатній	Абітурієнт у відповідях на питання допускає деякі неточності або помилки непринципового характеру, дотримана логіка викладу. Демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета.	Абітурієнт на достатньому рівні застосовує теоретичні знання для розробки проекту з позашкільної освіти.
170-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету, чітко викладає матеріал, використовуючи наукову термінологію з використанням міжпредметних зв'язків. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей й характеризуються логічністю і послідовністю суджень; виявляє і обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки; уміє виокремити проблему і визначити шляхи її розв'язання; ознайомлений з основною та додатковою літературою; вільно відповідає на запитання різного рівня складності,	Абітурієнт на високому рівні застосовує теоретичні знання для розробки проекту з позашкільної освіти.

		робить самостійні обґрунтовані висновки.	

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

3.1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ.

3.1.1. Педагогіка як наука.

Предмет і завдання педагогіки.

Закономірності розвитку особистості.

Методологія і методика педагогічного дослідження.

3.1.2. Дидактика.

Поняття про дидактику.

Закони, закономірності та принципи навчання.

Дидактичні системи.

3.2. ТЕОРІЯ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.

3.2.1. Поняття про позашкільну освіту.

Предмет позашкільної освіти. Роль і значення позашкільної освіти для розвитку особистості, суспільства, держави.

Мета та основні завдання позашкільної освіти у сучасних умовах.

Принципи позашкільної освіти: природовідповідність; культуровідповідність; гуманізація і демократизація; науковість і доступність; наступність і систематичність.

Основні поняття і категорії позашкільної освіти: «навчання», «виховання», «розвиток», «соціалізація», «дозвілля», «творчість», «пізнання» тощо.

Поняття про систему позашкільної освіти. Структурні компоненти системи позашкільної освіти: організаційні (нормативно-правові, організаційно-управлінські, кадрові, науково-методичні, фінансові та матеріально-технічні), змістові (природа, суспільство, культура, техніка, спорт), методичні (мета, зміст, форми, методи, засоби), процесуальні (навчання, виховання, розвиток, соціалізація), функціональні (дозвілля, пізнання, творчість), діяльнісні (художньо-естетичний, науково-технічний, еколого-натуралістичний, туристсько-краєзнавчий, гуманітарний та інші напрями), інституціональні (заклади освіти, заклади культури, спорту, організації тощо).

Педагогічна спадщина з питань позашкільної освіти в працях видатних педагогів-класиків: Я. Коменського, М. Корфа, Н. Крупської, А. Макаренка, Є. Мединського, М. Монтесорі, С. Русової, Ж. Ж. Руссо, В. Сухомлинського, Р. Оуена, К. Ушинського, С. Шацького та ін.

Сучасні прогресивні педагогічні ідеї позашкільної освіти в наукових та педагогічних працях Л. Балясної, О. Биковської, С. Букреєвої, Б. Кобзаря, М. Коваль, Л. Ковбасенко, Г. Пустовіта, О. Рассказової, В. Редіної, А. Сватьєва, О. Семенова, Т. Сущенко, Н. Харінко, А. Шепілової та ін.

3.2.2. Історія позашкільної освіти

Хронологічні етапи становлення та розвитку системи позашкільної освіти за історичними періодами та роками.

I етап: Історичні корені позашкільної освіти. Зародження позашкільного виховання в період Київської Русі (IX–X ст.).

II етап: Розвиток позакласної роботи в епоху Відродження.

III етап: Позашкільна робота та освіта у XVII–XXI ст.

IV етап: Формування позашкільного виховання та перехід до планового створення мережі закладів позашкільної освіти у 1920–1930 рр.

Масове відкриття закладів позашкільної освіти різних типів та залучення учнів до напрямів творчої діяльності у 1930–1941 рр.

Заклади позашкільної освіти у роки Великої Вітчизняної війни та післявоєнні роки (1941–1955).

Розвиток позашкільної роботи, залучення учнів до активної участі у житті суспільства, ідеологічне спрямування діяльності закладів позашкільної освіти у 1955–1991 рр.

V етап: Трансформація позашкільної роботи в позашкільну освіту в Україні протягом 1991–2000 рр.

Сучасний етап модернізації системи позашкільної освіти в Україні: з 2000 р. і в даний час.

3.3. ПРАКТИКА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.

3.3.1. Правове забезпечення позашкільної освіти.

Поняття про нормативно-правове забезпечення позашкільної освіти. Законодавчі та нормативно-правові акти України у сфері позашкільної освіти: Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про позашкільну освіту», Закон України «Про охорону дитинства», Положення про позашкільний навчальний заклад тощо.

Міжнародне законодавство у сфері забезпечення прав дітей на дозвілля, відпочинок: Загальна декларація прав людини, Конвенція ООН про права дитини, Декларація і план дій «Світ, сприятливий для дітей» тощо.

Позашкільна освіта як складова системи безперервної освіти в Україні.

Організація позашкільної освіти, її структура. Здобуття позашкільної освіти у закладах позашкільної освіти. Основні засади державної політики у сфері позашкільної освіти.

Нормативно-правове регулювання діяльності закладів позашкільної освіти.

3.3.2. Управлінське забезпечення позашкільної освіти.

Поняття про управлінське забезпечення позашкільної освіти. Основні

органи управління.

Загальна характеристика управління позашкільної освіти. Зміст і структура управління позашкільної освіти. Функції управління позашкільної освіти. Форми, методи і прийоми управління позашкільної освіти.

Поняття про інфраструктуру позашкільної освіти. Заклад позашкільної освіти як основна складова структури позашкільної освіти. Мережа та типи закладів позашкільної освіти: центри, комплекси, палаци, будинки, клуби, оздоровчі заклади тощо. Статус закладів позашкільної освіти: державні, комунальні, приватні.

Основні напрями позашкільної освіти: художньо-естетичний, науково-технічний, еколого-натуралістичний, туристсько-краєзнавчий, фізкультурно-спортивний або спортивний, дослідницько-експериментальний, військово-патріотичний, пластовий, скаутський, бібліотечно-бібліографічний, соціально-реабілітаційний, оздоровчий, гуманітарний.

Комплексні та профільні заклади позашкільної освіти. Їх створення і функціонування. Умови та порядок ліцензування, ліквідації, реорганізації закладів позашкільної освіти.

Гуртки та інші творчі об'єднання закладів позашкільної освіти.

Доступність і якість позашкільної освіти в закладах позашкільної освіти.

Критерії оцінювання діяльності закладів позашкільної освіти.

Державно-громадська модель управління.

Партнерство закладів позашкільної освіти.

Здійснення позашкільної освіти в зарубіжних країнах, їх загальна характеристика.

Міжнародне співробітництво у сфері позашкільної освіти.

3.3.3. Кадрове забезпечення позашкільної освіти.

Поняття про кадрове забезпечення позашкільної освіти, його структуру.

Кадровий склад закладів позашкільної освіти.

Підготовка педагогічних працівників системи позашкільної освіти.

Удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників системи позашкільної освіти.

3.3.4. Інформаційне забезпечення позашкільної освіти.

Поняття про інформаційне забезпечення позашкільної освіти, його структуру.

Мета, завдання та зміст інформаційного забезпечення позашкільної освіти.

Організація інформаційного забезпечення позашкільної освіти в Україні.

Основні види інформаційного забезпечення позашкільної освіти: концепції, програми, підручники, посібники, методичні рекомендації тощо.

3.3.5. Фінансове забезпечення позашкільної освіти.

Поняття про фінансового забезпечення позашкільної освіти.

Мета, завдання та зміст фінансового забезпечення позашкільної освіти.

Основні форми фінансового забезпечення позашкільної освіти.

3.3. МЕТОДИКА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.

Мета, завдання та принципи методики позашкільної освіти у закладах позашкільної освіти у сучасних умовах. Ієрархія цілей позашкільної освіти на

рівнях соціального замовлення, закладу освіти, гуртка та іншого творчого об'єднання, навчальної програми, заняття.

Соціальні функції системи позашкільної освіти: дозвіллева, пізнавальна, оздоровча тощо.

Розвиток здібностей та обдарувань учнів (вихованців, слухачів), формування їхніх компетентностей, задоволення інтересів, духовних запитів і потреб у творчому та професійному визначенні у вільний час як пріоритет позашкільної освіти.

Зміст позашкільної освіти.

Засвоєння соціального досвіду та формування життєвих компетенцій особистості в процесі діяльності у вільний час як основа змісту позашкільної освіти. Компоненти змісту: здобуття теоретичних знань, засвоєння способів діяльності, розвиток творчої праці, формування емоційно-почуттєвої вихованості.

Форми і методи організації позашкільної освіти у закладах позашкільної освіти. Індивідуальна та групова робота в закладах позашкільної освіти.

Поняття про освітній процес у закладі позашкільної освіти.

Організація гурткових занять на основі творчого співробітництва педагога і вихованця. Структура освітнього процесу в закладі позашкільної освіти. Соціально-педагогічні умови, що забезпечують оптимальний розвиток творчої особистості, дитячого колективу. Принципи освітнього процесу у закладах позашкільної освіти. Інтеграція виховних сил – важлива умова ефективності освітнього процесу. Забезпечення соціально-педагогічної підтримки вихованців у закладах позашкільної освіти.

4. ВСТУПНЕ ФАХОВЕ ВИПРОБУВАННЯ ПІЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ

Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

**Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Інженерно-педагогічний факультет**

Ступінь: магістр

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки.

Освітня програма: Позашкільна освіта

На базі ступеня/ОКР: бакалавр/спеціаліст

***Вступне фахове
випробування***

Екзаменаційний білет № 1

1. Роль і значення позашкільної освіти для розвитку особистості,

суспільства, держави.

2. Мета, завдання та зміст науково-методичного забезпечення позашкільної освіти.

3. Соціальні функції системи позашкільної освіти: дозвіллева, пізнавальна, оздоровча тощо.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № __ від «__» _____ 2022 р.)

Голова фахової комісії _____ / Кільдеров Д.Е. /
підпис П.І.П.

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Активные методы обучения в системе повышения квалификации педагогов: учеб.-метод. пособ. / А.И. Жук, Н.Н. Кошель. Мн.: Аверсэв, 2003. 336 с.

2. Биковська О. Педагогіка позашкільної освіти як субдисципліна педагогіки. Рідна школа. 2016. № 11-12. С. 48-53.

3. Биковська О. В. Позашкільна освіта: теоретико-методичні основи : моногр. / О. В. Биковська. К. : ІВЦ АЛКОН, 2008. 336 с.

4. Биковська О., Єгорова О. Позашкільна освіта: міжнародний досвід і кращі практики громадянського виховання дітей і молоді : моногр. – Суми, Університетська книга, 2017. 176 с. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/20531/1/Yehorova%20O.%20I.%20Bykovska%20O.%20V..2017%285%29.pdf>

5. Биковський Я. Т. Педагогічні умови діяльності гуртків закладів позашкільної освіти : моногр. / Я. Т. Биковський. К. : ІВЦ АЛКОН, 2020. 148 с.

6. Єрмаков І.Г. Виховання життєтворчості: моделі виховних систем. Х.: Вид. група «Основа», 2006. 224 с. (Б-ка журн. «Управління школою», Вип. 7 (43).

7. Єрмаков І.Г. Життєтворчі компетенції особистості: Практико-орієнтований посібник / І.Г. Єрмаков, Д.О.Пузіков. Донецьк: Каштан, 2007. 242 с.

8. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: Науково-методичний посібник / За ред. І.Г. Єрмакова. Запоріжжя: Центріон, 2005. 640 с.

9. Закон України «Про позашкільну освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

10. Збірник матеріалів з досвіду управлінської діяльності та методичної роботи. До підсумкової колегії МОН України. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2007. 140 с.

11. Кашлев С.С. Интерактивные методы обучения педагогике: Учеб. пособие / С.С.Кашлев. Мн.: Выш.шк., 2004. 176 с.

12. Ковганич Г. Акмеологічний ПНЗ: від задуму до реалізації / Г.Ковганич, К.Чайковська. // Позашкілля . 2014. - №12 (96). С.51-60.

13. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. К.: К.І.С., 2004. 112 с.
14. Науково-освітній потенціал нації: погляд у XXI століття / Литвин В. М., Андрущенко В. П., Гуржій А. М. та ін. К.: Навч. книга, 2004. 672 с.
15. Організація відпочинку та оздоровлення дітей: концепції, технології, досвід / О. В. Биковська (кер. авт. кол.), В. М. Горбинко, Ж. В. Петрочко та ін. К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. 208 с.
16. Позашкільна освіта в Україні : навч. посіб. / [Биковська О. В., Бут С. В., Дмитренко О. П. та ін.] ; за ред. О. В. Биковської. К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 224 с.
17. Портфоліо ученика или папка личных достижениць: Сборник / Автор-составитель Туляева Т.И. М: Вентана Граф. 2008. 160 с.
18. Програми з позашкільної освіти : Науково-технічний напрям / [Антоненко С. А., Антоненко Т. І., Биковська О. В. та ін. К. : Грамота, 2007. Вип. 1. 360 с.
19. Проектна діяльність у ліцеї: компетентнісний потенціал, теорія і практика: Науково-методичний посібник / За ред. С.М. Шевцової, І.Г. Єрмакова, О.В. Батечко, О.В. Жадька. К.: Департамент, 2008. 520 с.
20. Савенко Н.І. Прогностичні орієнтири інноваційного розвитку позашкільного закладу: Практико зорієнтований посібник / Н.І.Савенко, Г.Г.Ковганич, В.І.Кириченко, І.Г.Єрмаков.: Х.: Видавництво «Точка», 2009. 256 с.
21. Савенко О.О. Використання проектної технології в сучасному закладах позашкільної освіти / О.О. Савенко // Наукові записки: [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац.пед.ун-т імені М.П.Драгоманова; укл.Л.Л.Макаренко. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. Випуск СХХІІ (122). 274 с. (Серія педагогічні та історичні науки). С.170-175.
22. Самоаналіз та самооцінка діяльності закладу освіти: Методичні матеріали на допомогу директорам закладів освіти. 2-е видання, перероблене і доповнене. Тернопіль: АСТОН, 2004. 148 с.
23. Стратегія розвитку позашкільної освіти / за ред. проф. О. В. Биковської. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2018. 96 с. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/23320/1/Stratehii%20Rozvytku%20Pozashkilnoi%20Osvity.pdf>
24. Сущенко Т. І. Позашкільна педагогіка: Навч. посіб./ Т. І. Сущенко. К.: ІСДО, 1996. 144 с.
25. Технології життєвого успіху: Практико зорієнтований посібник / За ред. І.Г. Єрмакова. К.: Гімназія «Консул №86», 2007. 664 с.